

A photograph of two women with long, wavy hair embracing each other from behind in a grassy field. The woman in the foreground has long, light-colored hair and is wearing a dark brown jacket. The woman behind her has long, reddish-brown hair and is wearing a red top. They are sitting on the grass, and the background is a soft-focus landscape with trees and a bright sky, suggesting a sunny day.

**EUROOPA NÕUKOGU
KONVENTSION
NAISTEVASTASE-
JA KODUVÄGIVALLA
ENNETAMISE
JA SELLE VASTU
VÕITLEMISE
KOHTA**

Istanbuli
Konventsioon

VABA HIRMUST
VABA VÄGIVALLAST

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

MILLES SEISNEB NIMETATUD KONVENTSIOONI EESMÄRK?

— Euroopa Nõukogu uus konventsioon, mis käsitleb naistevastase- ja koduvägivalla ennetamist ja selle vastu võitlemist on kõige ulatuslikum rahvusvaheline lepe, kus käsitletakse nimetatud rasket inimõiguste rikkumist. Konventsioon püüdleb nullsallivuse suunas taolise vägivalla vastu ja on suuremaks sammuks edasi, et Euroopas ja ka mujal muutuks elu turvalisemaks.

— Vägivalla ennetamine, ohvrite kaitse ja kordasaatjate vastu kohtusse süüdistuse esitamine on konventsiooni nurgakivideks. Konventsiooniga püüeldakse ka selle poole, et inimeste südame-tunnistusi ja mõttelaadi mõjutada, kutsudes üles kõiki ühiskonna liikmeid, eriti mehi ja poisse, oma hoiakuid muutma. Põhimõtteliselt on tegemist uuendatud üleskutsega suurema soolise võrdõiguslikkuse järele, sest naistevastane vägivald on ühiskonda sügavalt juurdunud soolise ebavõrdsuse läbi ning seda olukorda põlistab üldine sallivuse- ja eitamise suhtumiskultuur.

KONVENTSIOONI TEERAJAVAD JOONED

— Konventsioonis tunnustatakse, et naistevastane vägivald on inimõiguste rikkumine ja diskrimineerimise üks vorme. See tähendab omakorda, et riigid on vastutavad, kui nad ei käsitle adekvaatselt seda vägivalla vormi.

— Tegemist on esimese rahvusvahelise leppega, millest leiab soo mõiste määratluse. Sellest tulenevalt tunnustatakse nüüd, et naised ja mehed ei ole oma soo esindajad mitte ainult bioloogiliselt, vaid et on olemas ka ühiskondlikult väljamõeldud sugu, mille kaudu meestele ja naistele on soolise kuuluvuse järgi omistatud eraldi rollid ja käitumisviisid. Teaduslik uurimine on näidanud, et teatud rollijaotus ja käitumisviisid aitavad kaasa sellele, et ühiskond nõustub naistevastase vägivallaga.

— Konventsiooniga kriminaliseeritakse rikkumised nagu naiste suguelundite vigastamine, sunnitud abielud, ahistav käitumine, pealesunnitud abort ja sunnitud steriliseerimine. See tähendab, et riikidel tuleb esmakordselt kohustus taolised rasked rikkumised sisse viia oma õigussüsteemidesse.

— Konventsioonis kutsutakse üles kõiki vastavaid ametkondi riikides käsitlema naistevastast vägivalda ja koduvägivalda koordineeritult. See tähendab, et riigiametkonnad ja vabaühendused ei tegutse eraldiseisvalt, vaid koostavad koostööprotokolle.

MIDA PEAVAD RIIGID KONVENTSIOONIST TULENEVALT TEGEMA?

ENNETUSTÖÖ

- ▶ nende hoiakute, soorollide ja stereotüüpide muutmine, mille tõttu naistevastane vägivald on ühiskonnas akstepteeritav;
- ▶ kutseala töötajate kooolitamine, et nad suudaks töötada ohvritega;
- ▶ teadlikkuse tõstmine sellest, millised erinevad vägivallavormid on olemas ja kuidas nad mõjuvad inimest traumeerivalt;
- ▶ haridustee kõikidele tasemetele tuleb kavandada õppematerjale, mille kaudu õpetatakse soolise võrdõiguslikkuse teemasid;
- ▶ riigid peavad tegema koostööd vabaühenduste, meediate ja erasektoriga, et see teema ka üldsust puudutaks.

KAITSE

- ▶ tagada, et kõikide võetud meetmete keskmes on ohvrite vajadused ja turvalisus;
- ▶ luua spetsialiseerunud tugiteenused, kust saab arstiabi ja psühholoogilist ning õigusalist nõustamist ohvritele ja nende lastele;
- ▶ luua piisavalt arvukalt varjupaiku ning ööpäevaringseid tasuta abitelefone.

KOHTUSÜÜDISTUSE ESITAMINE

- ▶ riigid peavad tagama, et naistevastane vägivald on kuriteoliik ja sellega kaasneb vastav karistus;
- ▶ riigid peavad tagama, et igasugused vabandused stiilis kultuurierinevused, eri rahvaste tavad, usulised põhjused või nii-nimetatud "auküsimumused" ei ole vastuvõetavad ühegi vägivallateo kordasaatmise puhul;
- ▶ riigid peavad tagama, et ohvritel on tegelik juurdepääs erikaitsemeetmete uurimise käigus ja kohtumenetluse jooksul;
- ▶ riigid peavad tagama, et õiguskaitseasutused vastavad koheselt appikutsetele ja suudavad ohtlike olukordadega adekvaatselt tegeleda.

SEIRE

- ▶ riigid peavad looma eraldi seirekorralduse, et tagada konventsiooni teostamine. Ekspertühm hakkab seiret pidama selle üle, kuidas riigid konventsioonist kinni peavad, et konventsioonil oleks ka pika-ajaline tõhusus.

KEDA KONVENTSIOON PUUDUTAB?

— Konventsioon puudutab mistahestaustaga naisija tüdrukuid, vaatamata nende vanusele, usule, ühiskondlikule kuuluvusele, sisserände seisundile või seksuaalsele sättumusele. Konventsioonis tunnustatakse, et on olemas naiste ja tüdrukute rühmi, kellel on suurem oht kogeda vägivalda ja riigid peavad tagama, et nende erivajadustega ka arvestatakse. Riike julgustatakse konventsiooni rakendama ka teiste koduvägivalda ohvrite jaoks, näiteks mehed, lapsed ja vanurid.

MIDA KONVENTSIOONIGA KRIMINALISEERITAKSE?

— Konventsiooniga nõutakse osalisriikidelt järgmiste käitumiste kriminaliseerimist või muul viisil karistamist:

- ▶ koduvägivald (kehaline, seksuaalne, vaimne või majanduslik vägivald);
- ▶ ahistav käitumine;
- ▶ seksuaalne vägivald, sealhulgas vägistamine;
- ▶ seksuaalne ahistamine;
- ▶ pealesunnitud abielu;
- ▶ naiste suguelundite vigastamine;
- ▶ pealesunnitud abort ja pealesunnitud steriliseerimine.

— Sellele tuginedes levib selge sõnum, et naistevastane- ja koduvägivald ei ole eraelu teemad. Vastupidi – et rõhutada pereseste kuritegude eriti traumeerivat tagajärge ohvritele, võib kordasaatja suhtes rakendada raskemat karistust, kui ohvriks on abikaasa, partner või pereliige.

KUIDAS TOIMUB KONVENTSIOONI RAKENDAMISE SEIRE?

— Konventsiooniga seatakse sisse seiremehhanism, et hinnata sätete tegelikku teostamist. Seiremehhanismil on kaks sammast: *Naistevastase vägivalla ja koduvägivalla vastase tegevuse ekspertrühm (GREVIC)*, sõltumatu ekspertkogu, ja *Osapoolte Komitee*, poliitiline kogu, kuhu kuuluvad Konventsiooni osapoolteks olevate riikide ametlikud esindajad. Nende kogutud faktid ja soovitused aitavad riikidel saavutada konventsiooni järgmise ning tagada selle õigusteksti pikaajaline tõhusus.

www.coe.int

www.coe.int/conventionviolence
conventionviolence@coe.int

Euroopa Nõukogu on mandri juhtiv inimõiguste organisatsioon. Nõukogul on 47 osalisriiki, kellest 28 on Euroopa Liidu liikmesriigid. Kõik Euroopa Nõukogu liikmesriigid on alla kirjutanud Euroopa Inimõiguste Konventsioonile, mis on inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi kaitseks koostatud rahvusvaheline lepe. Euroopa Inimõiguste Kohus teostab järelevalvet, kuidas osalisriigid Konventsiooni tegelikkuses rakendavad.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE